

MURA, BISER NARAVE, KI MU GROZI IZGINOTJE!

Andreja Slameršek, prof. kem. in. bio., predsednica DPRS, koordinatorica kampanje Rešimo Muro WWF; e-naslov: slandreja@gmail.com

Mura je reka superlativov naravnega bogastva!

Porečje Mure je še zadnja velika nižinska reka v Sloveniji, ki s pregradami in jezovi ni razdeljena na posamezne kose, in edino porečje, kamor lahko neposredno iz Donave ribe neovirano priplavajo 380 kilometrov preko Mure vse do jezua v Spielfieldu v Avstriji. Njena ohranjenost se odraža v izjemni pestrosti habitatov, posledica je izjemna pestrost rastlinskih in živalskih vrst, katerih število se ocenjuje krepko čez 4000 vrst. Zagotovo lahko trdimo, da je kraljica ribje pestrosti, saj predstavlja življenjski prostor kar 51 (67 %) od vseh 76 domorodnih vrst rib v Sloveniji. Po bogastvu ribje favne in velikosti ohranjenega poplavnega gozda reka Mura zaseda prvo mesto v Sloveniji! Nekatere živalske in rastlinske vrste živijo samo tukaj v Sloveniji, npr. vodna praprotna plavajoča plavček, rastlina vodna škarjica, kačji pastir zelena deva, dvoživka panonski veliki pupek, ribe velika senčica, črnooka in sabljarka itd. Reka Mura je tudi ekološko pomembno območje (EPO), območje številnih naravnih vrednot državnega in lokalnega pomena ter območje Natura 2000 za kar 9 habitatnih tipov in 66! živalskih vrst, kar je največ v Sloveniji! Mura je tudi predlagano biosferno območje Mura–Drava–Donava, t. i. »Evropska Amazonka«, kar pomeni, da izpolnjuje kriterije za svetovno naravno dediščino UNESCO!



Slika 1: Kečiga, ambasadorica reke Mure. Avtor: Lubomir Hlasek.

Grožnja Muri

Trenutno največjo grožnjo reki Muri predstavlja načrtovana izgradnja verige osmih hidroelektrarn (HE) in s tem 8 akumulacijskih jezer z 8 m visokimi jezovi. Za HE Hrastje – Mota že poteka postopek celovite presoje vplivov na okolje (CPVO), v okviru katerega se izdeluje okoljsko poročilo. Investitor Dravske elektrarne d.o.o. za študije, ki so osnova za ocenjevanje vplivov HE na okolje, kot so poplavna varnost, zdravje ljudi, podtalnica – pitna voda itd. in naravo, zatrjuje, da so **poslovna skrivnost!** Uredba o koncesiji za rabo vode za proizvodnjo električne energije na delu vodnega telesa reke Mure od Sladkega Vrha do Veržaja je bila sprejeta brez opravljene CPVO, ter s tem brez ocene vplivov na zdravje in varnost ljudi, ter brez sprejetih naravovarstvenih smernic! »Trenutni postopek CPVO HE

Hrastje - Mota je odraz vsega, kar je narobe v slovenskem pravnem prostoru, tako poskusov izigravanja zakonodaje EU (t. i. *salami slicing*), kršitev sodelovanja javnosti kot tretjega stebra odločanja (Aarhuška konvencija) kot vnaprejšnjega poskusa vplivanja na odločevalce ob jasnem zavedanju, da legalno elektrarne na Muri ni mogoče postaviti.« je povedal odvetnik kampanje Rešimo Muro, Tomaž Petrovič.



Argumenti proti HE

Seznam argumentov proti hidroelektrarnam je zelo dolg. Tukaj je navedenih samo nekaj.

1. Trenutno v Sloveniji proizvedemo dovolj električne energije za lastno oskrbo. Do leta 2014 je bila Slovenija izvoznica električne energije. V letu 2015 je bila prvič uvoznica, pa še to je bil ključni razlog poceni električna energija na zunanjem trgu (Letno poročilo o obratovanju prenosnega omrežja za leto 2015, ELES d.o.o.). V Evropi se trenutno proizvajajo viški električne energije, zato cena električne energije močno pada! Gradnja HE bi bila nerentabilna.
2. Potrebno je najprej sprejeti vse možne ukrepe za zmanjšanje porabe električne energije. Stojan Habjanič¹ je naredil izračun za gospodinske aparate. Če bi v Sloveniji samo zamenjali vse gospodinske aparate z energijskim razredom A+, A++, itd. bi prihranili električne energije za 12-13 HE take moči, kot so načrtovane na Muri! Predlaga tudi vlaganje v energetske učinkovitost, ker je to najceneje in najhitreje.
3. Hidroelektrarne povečajo poplavno ogroženost. Zaradi izgradnje akumulacij se izgubijo razlívne površine visokih vodah. V primeru močnih padavin, lahko pride do rušilnih valov s katastrofalnimi posledicami, kot je bilo leta 2012 na Dravi, zaradi gorvodnih avstrijskih hidroelektrarn. Podobno se je zgodilo leta 2002 na reki Kamp v Dolnji Avstriji. Pred pol stoletja je v Vajontu v Julijski krajini v Italiji porušitev jezusa pod seboj pokopala več vasi. V sedmih minutah je umrlo skoraj 2000 ljudi.

¹ Pri hidroelektrarnah je obnovljiva samo voda, Dragica Jaksetič, Delo, objavljeno 9.1.2016.
<https://www.google.si/search?q=pri+hidroelektrarnah+je+obnovljiva+samo+voda&ie=&oe=>

4. Z izgradnjo HE bi nastala ogromna škoda na naravi. Saj bi HE spremenile reko v verigo osmih akumulacij z 8 m visokimi jezovi. Zaradi razkosa reke s HE, segrevanja vode, zmanjšanja vsebnosti kisika, izgube hitrosti rečnega toka, zamuljevanja, izgube prodišč in plitvin itd. ocenjujemo, da bi iz slovenskega dela Mure izginilo kar 19 vrst domorodnih vrst rib.
5. Kulturna dediščina, brodi in mlini na Muri, bi bila potopljena.
6. Ogromna škoda razvoju lokalnega turizma in povečanje brezposelnosti lokalnega prebivalstva, zlasti tistega, ki se ukvarja s turizmom.

Kampanja Rešimo Muro

Zaradi vseh dejstev se je oblikovala kampanja Rešimo Muro, s sloganom »Naj Mura teče brez hidroelektrarn za vse nas in še dolgo!« Kampanjo podpira že več kot 40 naravovarstvenih, okoljevarstvenih, kulturnih in športnih organizacij. Prejeli smo že tudi številne izjave podpore strokovnjakov in eminenc. V okviru kampanje načrtujemo in podpiramo različne dogodke. Obvestila o dogodkih, podpornikih in kampanji si lahko preberete na spletni strani www.resimo-muro.com. Vabimo vas, da se nam na dogodkih pridružite in nas podprete pri prizadevanjih za ohranitev reke Mure pred nenasitnim kapitalom. Kot je rekel spoštovani ekolog dr. Bernd Lötsch, univ. prof., Naravoslovni muzej Dunaj, oddelek za ekologijo: »Reka Mura ni več darovalka organov v službi delničarjev in potratnežev! Elektrovampirji naj se končno brzdajo! Z dodatnimi žrtvami bomo samo okradli naše vnuke.«



Slika 2: Začetek kampanje, dne 16.

aprila 2016, s spustom z rafti po Muri, na pobudo lokalnega prebivalstva in lokalnih nevladnih organizacij.



Slika 3: Slikarji in grafiki so 7. maja 2016 v gradu na Tratah predstavili »ekološko inspirirano umetnost« z motivi reke Mure.



Slika 4: Organizacije, ki podpirajo kampanjo.